

Nr 62

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående omreglering av vissa ersättningar på grund av statsunderstödd olycksfallsförsäkring för fiskare, m. m.; given Stockholms slott den 20 januari 1956.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att dels antaga härvid fogat förslag till förordning angående omreglering av vissa ersättningar på grund av statsunderstödd olycksfallsförsäkring för fiskare,

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

John Ericsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att de enligt två förordningar den 2 juni 1950 utgående tilläggen av statsmedel till vissa ersättningar enligt 1908 års kungörelse och 1918 års förordning angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall skall avlösas genom en omreglering innebärande uppräknig av ersättningarna efter i huvudsak följande grunder. Livräntorna enligt 1918 års förordning till invalider under 67 år med en nedsättning av arbetsförmågan om minst 30 procent, till änkor under samma åldersgräns samt till barn omräknas med tillämpning av reglerna i 1954 års yrkesskadeförsäkringslag efter det att den försäkrade arbetsförtjänsten höjts med tre fjärdedelar i fall från tiden före den 1 juli 1942, med hälften i fall från tiden den 1 juli 1942—den 31 december 1948 och med en fjärdedel i fall från åren 1949—1954. Enahanda uppräknig av livräntor enligt 1908 års kungörelse föreslås skola ske på grundval av en arbetsförtjänst motsvarande den mellersta av de tre ursprungliga försäkringsklasserna i 1918 års förordning eller 900 kr.

Omregleringen föreslås skola träda i kraft den 1 juli 1956.

Anslag äskas för budgetåret 1956/57 med 63 000 kronor till Bidrag till fiskares försäkring.

Förslag
till
Förordning
angående omreglering av vissa ersättningar på grund av statsunderstödd
olycksfallsförsäkring för fiskare

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Livränta, som i anledning av olycksfall i arbete utgår enligt kungörelsen den 2 oktober 1908 (nr 100 s. 2) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall eller enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, skall under tillämpning i övrigt av vad i nämnda författningar är stadgat omregleras enligt vad nedan sägs.

2 §.

Vid tillämpning av 3 och 4 §§ denna förordning skall den skadades årliga arbetsförtjänst anses utgöra

a) när livränta utgår enligt kungörelsen den 2 oktober 1908: ettusenfemhundrastruttiofem kronor och

b) när livränta utgår enligt förordningen den 11 juni 1918: det i förordningen angivna beloppet för den skadades försäkringsklass, ökat med tre fjärdedelar om olycksfallet inträffat före den 1 juli 1942, med hälften om olycksfallet inträffat under tiden den 1 juli 1942—den 31 december 1948 samt med en fjärdedel om olycksfallet inträffat senare, dock i intet fall högre belopp än tretusen kronor.

3 §.

Livränta till skadad för tid till och med den månad, under vilken han fyller sextiosju år, skall motsvara

a) vid förlust av arbetsförmågan: elva tolfjedelar av hans årliga arbetsförtjänst och

b) vid nedsättning av arbetsförmågan med minst tre tiondelar: ett mot graden av nedsättningen svarande belopp av den årliga arbetsförtjänsten, minskat med en tolfedel av denna.

4 §.

Livränta till efterlevande make skall för tid till och med den månad, under vilken maken fyller sextiosju år, motsvara en tredjedel av den ska-

dades årliga arbetsförtjänst, och livränta till barn eller adoptivbarn skall motsvara en sjättedel av den årliga arbetsförtjänsten.

Ingår maken före fyllda sextio år nytt äktenskap, utgives ett belopp för en gång, motsvarande tre årsbelopp av livräntan.

5 §.

Förorsakar olycksfall, som inträffat före den 1 juli 1942, förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst tre tiondelar, skall livräntan till den skadade för tid efter utgången av den månad, under vilken han fyllt sextiosju år, förhöjas med tjugu procent av livräntans belopp.

Enahanda förhöjning skall ske av livränta, som i anledning av olycksfall före den 1 juli 1942 utgives till efterlevande make för tid efter utgången av den månad, under vilken maken fyllt sextiosju år, eller till fader, moder eller adoptant.

6 §.

Skulle samtliga livräntor till efterlevande överstiga fem sjättedelar av den skadades årliga arbetsförtjänst, beräknad enligt 2 §, skola livräntorna, så länge anledningen härtill fortfar, nedsättas proportionellt så att de tillhoppa uppgå till nyssnämnda andel av arbetsförtjänsten; dock skola livräntor till make, barn och adoptivbarn utgå före livräntor till andra efterlevande.

7 §.

Livränteförhöjning enligt denna förordning skall utgå utan hinder av att livräntan för viss tid utbytes mot sjukpenning.

8 §.

Beträffande ersättning för särskilda hjälpmedel samt vårdbidrag till livräntetagare skall tillämpas vad som sägs i 12 § andra stycket och 17 § lagen om yrkesskadeförsäkring; och skall vad härutinnan finnes stadgat i förordningen den 11 juni 1918 ej längre gälla.

9 §.

Bestämmelserna i denna förordning skola icke föranleda ändring av livräntetillägg, som utgives i anledning därav, att olycksfallet förorsakats av krigsåtgärd.

10 §.

I fråga om ersättning, som enligt Konungens förordnande utgives enligt grunderna i förordningen den 11 juni 1918, skall vad som stadgas i denna förordning äga motsvarande tillämpning.

11 §.

Över riksförsäkringsanstaltens beslut i ärende enligt denna förordning må klagan föras hos försäkringsrådet genom besvär, som skola hava inkommit till försäkringsrådet senast inom en månad efter det klaganden erhållit kännedom om beslutet.

Försäkringsrådet äger, ändå att klagan ej förts, till prövning upptaga ärende som avses i första stycket.

Över försäkringsrådets beslut må klagan ej föras.

I fråga om försäkringsrådets behandling av ärende enligt denna förordning skall gälla vad som stadgas i 6 § lagen om försäkringsrådet.

12 §.

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Konungen eller av myndighet, som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1956 men äger icke tillämpning å ersättning, som belöper å tid dessförinnan.

Genom denna förordning upphävas förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m. och förordningen samma dag (nr 296) om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall, såvitt angår tillägg till ersättning, vilken skall omregleras enligt denna förordning.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 janu-
ari 1956.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Ericsson, fråga om *omreglering av livräntor enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning m. m.* samt anför.

Genom propositionerna nr 156 och 158 förelade Kungl. Maj:t 1955 års riksdag förslag till omreglering av vissa ersättningar på grund av obligatorisk försäkring enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag m. m. Riksdagen (sammansatt stats- och andra lagutskotts utl. nr 1; skr. nr 293) antog förslagen med vissa smärre ändringar och anhöll samtidigt, att Kungl. Maj:t måtte förelägga 1956 års riksdag förslag till en av statsmedel bekostad förbättring av livräntor, som på grund av olycksfall i arbete utgår enligt 1908 års fiskarförsäkringskungörelse och 1918 års fiskarförsäkringsförordning. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t den 17 juni 1955 åt riksförsäkringsanstalten att verkställa utredning av ifrågavarande spørsmål. Riksförsäkringsanstalten har därefter med skrivelse den 30 september 1955 inkommit med förslag i ämnet.

Riksförsäkringsanstaltens förslag har remissbehandlats i sedvanlig ordning och jag anhåller nu att få upptaga ärendet till behandling.

Bestämmelser om olycksfallsförsäkring för fiskare

Före den 1 januari 1955, då lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkeskadeförsäkring trädde i kraft, fanns en av statsmakterna anordnad frivillig olycksfallsförsäkring för en speciell grupp av självständiga företagare, nämligen för fiskare. Härutinnan gällde först *kungörelsen den 2 oktober 1908 angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall* (nr 100 s. 2; ändr. 87/1911). Denna kungörelse avlöstes fr. o. m. den 1 juli 1918 av *förordningen den 11 juni 1918 angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall* (nr 375; ändr. 131/1922, 216/1926, 143/1939, 120/1942 och 425/1948). Förordningen upphävdes i samband med ikraftträdandet av yrkeskadeförsäkringslagen. Både

kungörelsen och förordningen gäller alltså i fråga om skadefall, som inträffat under deras giltighetstid.

Enligt 1908 års kungörelse kunde svenska fiskare genom försäkring i riksförsäkringsanstalten bereda sig ersättning enligt grunderna i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete (nr 39) för skada genom olycksfall såväl i som utom arbetet. Kostnaden för försäkringen skulle i första hand bestridas genom avgifter från de försäkrade, men om dessa avgifter — som var till beloppet fixerade i kungörelsen — bleve otillräckliga, skulle bristen fyllas av statsmedel. Till försäkringen för olycksfall utom arbetet utgick emellertid inte statsbidrag.

Vid helinvaliditet utgjorde livräntan enligt denna kungörelse 300 kr. för år, medan årslivräntan för efterlevande änka uppgick till 120 kr.

Enligt 1918 års förordning kunde svenska fiskare genom försäkring i riksförsäkringsanstalten bereda sig ersättning vid olycksfall, som härflöte från utövningen av fiskeyrket eller som uppstode vid försök att rädda människoliv ur sjönöd eller vid användning av fiskebåt utan att fiske därvid bedrevs. Försäkringen kunde förenas med tilläggsförsäkring för olycksfall utom arbetet.

För försäkringen fanns intill den 1 juli 1942 tre försäkringsklasser, mellan vilka den försäkringssökande hade fritt val. Den årliga arbetsförtjänst, som lades till grund för livräntas beräkning, utgjorde i respektive klasser 600, 900 och 1 200 kr. Fr. o. m. den 1 juli 1942 tillades fyra klasser med arbetsförtjänsterna 1 500, 1 800, 2 100 och 2 400 kr. För försäkring i någon av de båda högsta klasserna krävdes, att försäkringstagarens årliga arbetsförtjänst vid tiden för försäkringens meddelande kunde beräknas uppgå till minst det för klassen gällande beloppet.

Beloppet av hel sjukpenning varierade efter 1942 års ändring från 1 kr. 10 öre för dag i lägsta klassen till 4 kr. 40 öre i den högsta; jämsides härmed kunde sjukpenning från erkänd sjukkassa utgå. I fråga om invalid- och efterlevandelivräntor samt andra försäkringsförmåner var grunderna i 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete i huvudsak tillämpliga.

Till följd av en år 1948 vidtagen ändring i olycksfallsförsäkringslagen (SFS nr 420/1948) gäller i fråga om vissa livräntor enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning skilda beräkningsgrunder för olycksfall som inträffat före och olycksfall som inträffat efter ändringens ikraftträdande den 1 januari 1949. Före ändringen utgjorde livränta vid helinvaliditet $\frac{2}{3}$ av den årliga arbetsförtjänsten, livränta vid partiell invaliditet motsvarande lägre belopp och livränta till änka $\frac{1}{4}$ av den årliga arbetsförtjänsten. De nya beräkningsgrunderna innebar höjningar av livräntor vid minst 30 procents invaliditet i åldrarna 18—67 år samt för änkor. Livränta till helinvalid mellan 18 och 67 års ålder utgör enligt dessa grunder $\frac{11}{12}$ av arbetsförtjänsten och änkelivränta $\frac{1}{3}$ av denna.

Till livräntor m. m. enligt fiskarförsäkringsförordningen i anledning av

olycksfall, som förorsakats av krigsätgård, utges jämlikt *kungörelse den 30 april 1942* (nr 218) tillägg av statsmedel, motsvarande 50 procent av ersättningen. Denna kungörelse föregicks av en *kungörelse den 27 oktober 1939* (nr 755).

Avgifterna för försäkringar jämlikt 1918 års förordning — fränsett tilläggsförsäkringar för olycksfall utom arbete — har varit till beloppen bestämda i förordningen. Ursprungligen avsågs, att avgifterna skulle täcka ungefär hälften av ersättningskostnaderna. Återstoden skulle täckas av statsbidrag; i förordningen stadgades att, i den mån avgifterna befanns otillräckliga för ersättningarnas bestridande, bristen skulle fyllas av statsmedel. Avgifterna för utomarbetsförsäkringar hade riksförsäkringsanstalten att fastställa så, att de täckte ersättningskostnaderna.

Genom en år 1922 beslutad ändring i förordningen sänktes de ursprungligen bestämda avgifterna i de dåvarande tre klasserna till 6, 8 och 10 kr. Erfarenheten från de första åren hade nämligen visat, att statens bidrag blivit mindre än som avsetts (prop. nr 53/1922, s. 14 ff.).

Då försäkringen år 1942 utvidgades med fyra nya klasser, bestämdes avgifterna i de båda högsta klasserna proportionsvis högre än för de övriga. Denna relativa avgiftshöjning beräknades helt täcka de kostnader, som uppstod på grund därav, att arbetsförtjänsterna i dessa klasser översteg 1 800 kr. Avgifterna i de ursprungliga tre klasserna bibehölls oförändrade, trots att mer än halva kostnaden för åren 1922—1940 fått täckas av statsmedel; exceptionella förhållanden — krigsätgårdar år 1940 — ansågs ha förelegat.

Nya överväganden beträffande avgifterna förekom år 1948 i samband med den förbättring av ersättningsförmånerna, som då skedde på grund av de samtidiga ändringarna i olycksfallsförsäkringslagen. Ersättningskostnaderna antogs komma att stiga med ungefär 10 procent. Vissa kalkyler tydde emellertid på att någon ökning av förmånerna kunde äga rum utan att det uppkomme någon rubbning av den förutsatta relationen mellan avgifter och kostnader. På grund därav bibehölls de i förordningen föreskrivna avgifterna oförändrade (prop. nr 236/1948, s. 16).

Vid 1941 års riksdag beslöts, att såsom kompensation för levnadskostnadsstegringen skulle av statsmedel utgå dyrtidstillägg å vissa livräntor enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag och ett flertal till denna anslutna författningar. Vid 1944 års riksdag beslöts motsvarande dyrtidstillägg å vissa livräntor enligt 1908 och 1918 års fiskarförsäkringsförfattningar.

För att utjämna skillnaderna i ersättningsnivå mellan skadefall från olika tider infördes vid 1950 års riksdag s. k. ersättningstillägg av statsmedel, vilka avlöste de tidigare dyrtidstilläggen. Ersättningstilläggen reglerades i två författningar av den 2 juni 1950. Enligt *förordningen den 2 juni 1950 om tillägg av statsmedel å vissa ersättningar enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.* (nr 295; ändr. 251/1953) föreligger rätt till ersättningstillägg å sjukpenning eller livränta, som utgår enligt 1901 och 1916 års i det föregående nämnda lagar eller enligt vissa därtill an-

knutna ersättningsförfattningar. Till de sistnämnda hör 1908 men ej 1918 års fiskarförsäkringsförfattning.

Ersättningstilläggen för skadad och för efterlevande make under 67 år utges enligt följande tabell.

Tid varunder skadan inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt med			Procentuellt tillägg å make-livränta
	över 75 %	över 50 men högst 75 %	30—50 %	
före 1/1 1920.....	150	100	70	70
1/1 1920—31/12 1926.....	125	90	55	55
1/1 1927—31/12 1941.....	100	65	45	45
1/1 1942—30/6 1946.....	75	55	35	35
1/7 1946—31/12 1948.....	60	40	20	30
1/1 1949—31/12 1950.....	25	20	—	—

Sedan ersättningstagaren uppnått 67 års ålder och således blivit berättigad till allmän ålderspension, utges ersättningstillägg endast i vissa äldre skadefall, där dyrtidstillägg tidigare utgått. Ersättningstilläggen är i dessa fall genomgående 20 procent. Å föräldra- och barnlivräntor utgår tillägg endast i motsvarande äldre skadefall — före den 1 januari 1941 — och utgör tillägget 20 procent.

1950 års förordning om ersättningstillägg har sedermera delvis upphävts genom lagen den 17 juni 1955 (nr 469) angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m. och vissa andra författningar (se SFS nr 470—472/1955) men gäller alltså såvitt avser ersättningar enligt 1908 års fiskarförsäkringskungörelse. Vid förlust av arbetsförmågan utgår sålunda till skadad under 67 år livränta enligt denna kungörelse jämte ersättningstillägg med tillhoppa 750 kr. per år, medan årslivräntan jämte tillägg till änka under 67 år utgör 204 kr.

Genom förordningen den 2 juni 1950 om tillägg av statsmedel å vissa livräntor enligt förordningen den 11 juni 1918 (nr 375) angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall (nr 296; ändr. nr 252/1953) höjdes även livräntorna enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning med ersättningstillägg av statsmedel. Till skadade och änkor under 67 år utgår tilläggen — efter ändringar år 1953 — enligt följande tabell.

Tid varunder olycksfallet inträffat	Procentuellt tillägg då arbetsförmågan är nedsatt med			Procentuellt tillägg å make-livränta
	över 75 %	över 50 men högst 75 %	30—50 %	
före 1/7 1942.....	85	65	35	50
1/7 1942—31/12 1948.....	60	40	20	30
1/1 1949—31/12 1950.....	25	20	—	—

Den i tabellen gjorda periodindelningen sammanhänger med att antalet försäkringsklasser utökades år 1942 och att livräntegrunderna ändrades fr. o. m. år 1949. Gällande maximibelopp för fall från åren 1951—1954 får ej överskridas. I vissa äldre fall — sådana som inträffat före den 1 juli 1942 — utgår ett mot tidigare dyrtidstillägg svarande tillägg å 20 procent till invalid över 67 år med en invaliditetsgrad av minst 30 procent, till änkor över 67 år och till andra efterlevande.

Det är att märka, att ersättningstillägget beräknas ej blott på grundlivräntan utan även på sådan förhöjning därav, som för olycksfall förorsakade av krigsätgård ägt rum enligt den förut omnämnda kungörelsen den 30 april 1942 (nr 218).

I följande tabell anges för vissa kategorier under 67 år storleken av nu utgående livräntor enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning, inklusive ersättningstillägg men exklusive tillägg enligt 1942 års kungörelse.

Kategori av fall	Årlig arbetsförtjänst						
	600:—	900:—	1 200:—	1 500:—	1 800:—	2 100:—	2 400:—
100 % invaliditet							
a) olf före 1/7 1942	740:—	1 110:—	1 480:—	—	—	—	—
b) olf 1/7 1942— 31/12 1948	640:—	960:—	1 280:—	1 600:—	1 920:—	2 200:—	2 200:—
c) olf 1/1 1949— 31/12 1950	687: 50	1 031: 25	1 375:—	1 718: 75	2 062: 50	2 200:—	2 200:—
d) olf 1/1 1951— 31/12 1954	550:—	825:—	1 100:—	1 375:—	1 650:—	1 925:—	2 200:—
30 % invaliditet							
a) olf före 1/7 1942	162:—	243:—	324:—	—	—	—	—
b) olf 1/7 1942— 31/12 1948	144:—	216:—	288:—	360:—	432:—	504:—	520:—
c) olf 1/1 1949— 31/12 1950	130:—	195:—	260:—	325:—	390:—	455:—	520:—
d) olf 1/1 1951— 31/12 1954	130:—	195:—	260:—	325:—	390:—	455:—	520:—
änkelivränta							
a) olf före 1/7 1942	225:—	337: 50	450:—	—	—	—	—
b) olf 1/7 1942— 31/12 1948	195:—	292: 50	390:—	487: 50	585:—	682: 50	780:—
c) olf 1/1 1949— 31/12 1950	200:—	300:—	400:—	500:—	600:—	700:—	800:—
d) olf 1/1 1951— 31/12 1954	200:—	300:—	400:—	500:—	600:—	700:—	800:—

Riksförsäkringsanstaltens utredning och förslag

Enligt vad riksförsäkringsanstalten upplyser utgick vid avgivandet av anstaltens förslag 426 livräntor enligt 1918 års förordning på grund av olycksfall i arbete. Antalet livräntor enligt 1908 års kungörelse utgjorde endast 18.

Riksförsäkringsanstalten framhåller, att av de kostnader under åren 1942—1954, som avsetts skola bestridas till ungefär lika delar genom försäkringsavgifter och statsbidrag, 1,83 milj. kr. har täckts av avgifterna och 0,94 milj. kr. av bidragen. Vid denna jämförelse hade bortsetts från å ena sidan de avgiftsdelar i de båda högsta försäkringsklasserna, som förutsatts skola helt täcka vissa delar av kostnaderna, och å andra sidan utgifterna dittills för ersättningsförhöjningarna vid krigsolycksfall (ca 0,2 milj. kr.) samt för dyrtids- och ersättningstilläggen (ca 0,15 milj. kr.), vilka utgifter statsverket helt påtagit sig. En betydande höjning av ersättningarna kunde ske, om försäkringen tillfördes ytterligare statsbidrag till sådant belopp, att de sammanlagda bidragen komme att stå i den avsedda proportionen till kostnaderna för försäkringen. Riksförsäkringsanstalten ansåge det skäligt att livräntorna förbättrades inom den kostnadsram, som ett sådant ytterligare tillskott möjliggjorde.

Riksförsäkringsanstalten fortsätter:

Berörda tillskott kan anses närmast motiverat av att avgifterna, enligt vad erfarenheten nu visat, kommit att ligga högre än som varit avsett. På grund därav kunde ifrågasättas, om icke tillskottet borde disponeras för proportionellt lika förhöjningar av de utgående förmånerna. Det synes emellertid rimligt att, såsom skett beträffande uppräknigen av livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen, giva företräde åt de allvarligaste fallen. Vidare torde en viss gradering böra ske med hänsyn till penningvärdesutvecklingen.

Omregleringen av ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen m. m. tillgodoser i främsta rummet vissa grupper av livräntetagare, som äro mer än andra beroende av livräntorna för sin försörjning, nämligen sådana höggradigt invalidiserade personer och änkor, som icke uppnått folkpensionsåldern, samt barn. Om de inom ovanberörda kostnadsram möjliga förbättringarna av fiskarförsäkringens livräntor förbehållas motsvarande kategorier av livräntetagare, kunna förbättringarna göras betydligt större, än om medlen skulle tagas i anspråk även för mindre angelägna uppräknigar. Vad beträffar graderingen med hänsyn till penningvärdesutvecklingen torde några avgörande skäl icke föreligga för att härvidlag åvägbringa några större förskjutningar i de relationer, som uppkommit genom den nuvarande graderingen av de statliga ersättningstilläggen.

Vid de här ifrågavarande livräntehöjningarna kan i tekniskt hänseende lämpligen förfaras på samma sätt som vid omregleringen av livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen, d. v. s. så, att de arbetsförtjänster, som legat till grund för livräntebereäkningen, höjas i vissa proportioner, varefter de nya livräntebeloppen framräknas med tillämpning av yrkesskadeförsäkringslagens regler. Härvid böra nu utgående ersättningstillägg å livräntorna ifråga avvecklas.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts föreslår riksförsäkringsanstalten en omreglering av livräntor enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning i huvudsak på det sätt, att livräntor efter minst 30 procents invaliditet före 67 års ålder, änkelivräntor före samma ålder samt barnlivräntor omräknas enligt yrkesskadeförsäkrings-

lagens regler efter höjning av arbetsförtjänsten med en tredjedel i fall från åren 1949—1954, med hälften i fall från tiden den 1 juli 1942—den 31 december 1948 samt med två tredjedelar i fall från tiden före den 1 juli 1942. Såvitt avser skador från tiden den 1 juli 1942—den 31 december 1948 föreslås dock en maximeringsregel, som innebär att arbetsförtjänsten ej får uppräknas till högre belopp än 3 200 kr., vilket belopp motsvarar det förhöjda beloppet i högsta försäkringsklassen för fall från åren 1949—1954. Förslaget anges innebära en höjning av de ursprungliga livräntorna med en tredjedel för fall från åren 1949—1954. Invalidlivräntorna för äldre fall kommer enligt förslaget att stå i ungefär samma proportion till fallen från åren 1949—1954 som de gör för närvarande, om ersättnings-tilläggen medräknas.

Riksförsäkringsanstalten föreslår vidare, att de nuvarande ersättnings-tilläggen om 20 procent av livräntans belopp, vilka motsvarar äldre dyrtidstillägg och utgår i anledning av olycksfall före den 1 juli 1942 till invalider över 67 år med minst 30 procents invaliditet, till änkor över 67 år och till föräldrar, bibehålles oförändrade.

Riksförsäkringsanstalten erinrar om att omregleringslagen den 17 juni 1955 (nr 469) innehåller ett stadgande av innebörd att omregleringen icke skall inverka å ersättningsförhöjningar enligt 1937 års lag om krigsförsäkring för ombord å fartyg tjänstgörande personer. I konsekvens härmed bör — anser anstalten — de förhöjningar, som utges å livräntor från fiskarförsäkringen i anledning av krigsolycksfall, lämnas oförändrade vid nu ifrågavarande livränteuppräkning.

Vidare föreslås att, såsom stadgats i omregleringslagen beträffande vårdbidrag vid hjälplöshetstillstånd och ersättning för proteser m. m., yrkes-skadeförsäkringslagens föreskrifter härutinnan göres tillämpliga även för fiskarförsäkringens del.

Enligt vad riksförsäkringsanstalten upplyser finnes bland de kvarstående livräntorna enligt 1908 års kungörelse ingen invalidlivränta efter 30 procents eller högre invaliditet till person under 67 år. Endast en av de änkor, som uppbär livränta enligt kungörelsen, vore under 67 år; hon skulle uppnå denna ålder i september 1956. Änkelivräntan enligt kungörelsen utgjorde inklusive ersättningstillägg för år 204 kr. före och 144 kr. efter 67-årsgränsen. Enligt riksförsäkringsanstaltens mening borde livränta enligt 1908 års kungörelse likställas med livränta efter den mellansta av de tre ursprungliga klasserna i 1918 års förordning. Detta innebure att omreglerad livränta till änka före 67 år skulle bli 500 kr. för år.

Riksförsäkringsanstaltens förslag har sammanfattats i ett utkast till förordning angående omreglering av vissa ersättningar på grund av statsunderstödd olycksfallsförsäkring av fiskare.

De för statsverket uppkommande *m e r k o s t n a d e r n a* vid genomförande av riksförsäkringsanstaltens förslag anges utgöra till en början om-

kring 45 000 kr. för år. Kostnaderna komme att nedgå successivt genom att livräntor bortfölla och livräntetagare uppnådde 67 års ålder.

Enligt de för fiskarförsäkringen fastställda beräkningsgrunderna utgör — upplyser riksförsäkringsanstalten — kapitalvärdet av de föreslagna livränteförbättringarna omkring 0,45 milj. kr. Att statsverket påtager sig förpliktelser av denna storlek anser riksförsäkringsanstalten motiverat med hänsyn till de i det föregående lämnade uppgifterna, enligt vilka statsbidrag borde ha täckt hälften av de till (1,83 + 0,94 =) 2,77 milj. kr. beräknade kostnaderna för åren 1942—1954.

Remissyttrandena

Över riksförsäkringsanstaltens förslag har efter remiss yttranden avgivits av statskontoret, försäkringsrådet och Sveriges fiskares riksförbund.

Statskontoret anser förslaget icke ge anledning till annan erinran än att vid omregleringen av livräntor enligt 1918 års förordning en viss begränsning av förbättringen borde vidtagas i fråga om ersättningar enligt de två högsta försäkringsklasserna. Med hänsyn till de grunder, efter vilka avgifterna i dessa båda klasser bestämts, borde vid den nu föreslagna höjningen av livräntorna hänsyn tagas allenast till arbetsförtjänst, som ej överstege 1 800 kr.

Att en förbättring av livräntorna enligt fiskarförsäkringsförfattningarna genomföres tillstyrkes av *försäkringsrådet*, som säger sig icke ha någon erinran mot att kostnaderna begränsas inom den angivna kostnadsramen. Däremot anser sig rådet icke kunna acceptera riksförsäkringsanstaltens metod för omregleringen. Mot denna metod anför rådet i huvudsak följande.

Metoden leder till mycket ojämna resultat i avseende å omreglering av livräntor enligt 1918 års förordning. Sålunda innebär förslaget, att i många fall äldre livräntor efter den föreslagna omregleringen blir väsentligt större än yngre livräntor, oaktat livräntorna grundar sig på samma försäkringsklass och samma invaliditet. Några exempel kan belysa verkningarna av den av anstalten föreslagna metoden. Om den skadade tillhörde försäkringsklassen 600 kr., blir livräntebeloppen (beloppen avrundade till hela kronor) vid hel invaliditet 917 kr., om olycksfallet inträffat första halvåret 1942 eller tidigare, 825 kr., om olycksfallet inträffat år 1947 och 734 kr., om olycksfallet inträffat år 1949. Tillhörde den skadade försäkringsklassen 1 200 kr., blir motsvarande belopp i nämnda skadefall 1 834 kr., 1 650 kr. och 1 467 kr. Endast i den högsta försäkringsklassen erhålles jämna resultat, beroende på den föreslagna maximeringsbestämmelsen. Denna medför en för försäkringsklassen gemensam årlig arbetsförtjänst, bestämd genom förhöjning med $33\frac{1}{3}$ procent av den årliga arbetsförtjänsten för skador efter 1948.

Enligt försäkringsrådets mening måste huvudsyftet vara, att alla invalider i samma försäkringsklass och vid samma invaliditet får samma livrän-

tebelopp, oberoende av när skadan inträffat. Detta borde kunna ske genom framräknande av en förhöjd årlig arbetsförtjänst, gemensam för varje försäkringsklass och så avpassad, att kostnaderna för förbättringarna hölle sig inom den angivna kostnadsramen samt att livräntebeloppen för de äldre livräntorna efter omreglering icke bleve lägre än vad som förut utginge i livränta och tillägg. Detta förefölle väl möjligt med hänsyn till den stora divergensen mellan livräntebeloppen för äldre och yngre livräntor enligt anstaltens förslag. Uppräkningen av den årliga arbetsförtjänsten syntes lämpligen kunna ske på så sätt, att beträffande skador efter 1948 den årliga arbetsförtjänsten för varje försäkringsklass höjdes med procenttal, överstigande $33\frac{1}{3}$ procent, som därvid komme att gälla för hela försäkringsklassen, oberoende av när olycksfallet inträffat. Samma princip borde gälla även för livräntor till efterlevande. Visserligen kunde jämnat resultat ernås genom att — såsom fallet vore beträffande omreglering av livräntor enligt 1927 års militärsättningsförordning — bestämt fixerade livräntebelopp till skadade och efterlevande fastställdes. Vid användandet av sistnämnda metod upphävdes emellertid, om ej ytterligare specifikation gjordes för olika försäkringsklasser, relationen dem emellan med avseende å ersättningarnas storlek. Att så skedde måste anses olämpligt med hänsyn till att försäkringstagarna haft valfrihet mellan olika försäkringsklasser vid ordnande av sitt försäkringsskydd. Rådet förordade därför, att riksförsäkringsanstaltens förslag till uppräknning av de årliga arbetsförtjänsterna omarbetades på så sätt, att livräntebeloppen komme att utgå enligt vad rådet i det föregående föreslagit.

I fråga om livräntor enligt 1908 års kungörelse anser rådet, att livräntan bör beräknas på grundval av den förhöjda årliga arbetsförtjänst, vilken enligt rådets nyss refererade förslag bör ligga till grund för livränta i försäkringsklassen 900 kr. enligt 1918 års förordning.

Försäkringsrådet, som säger sig inte ha någon erinran mot riksförsäkringsanstaltens förslag att endast beakta en total invaliditet av minst 30 procent, påtalar, att anstaltens förslag saknar bestämmelse, som reglerar det fall, att någon är behäftad med två eller flera skador, som var för sig medför rätt till livränta.

Försäkringsrådet föreslår vidare att den enligt olycksfallsförsäkringslagen och fiskarförsäkringsförordningen för fall efter 1948 samt enligt yrkesskadeförsäkringslagen gällande maximeringsregeln för sammanlagda årsbeloppet av livräntor till flera efterlevande — $\frac{5}{6}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst — skall tillämpas genomgående och inte såsom enligt riksförsäkringsanstaltens förslag endast för fall, som inträffat efter ingången av år 1949.

Enligt vad försäkringsrådet framhåller medför utformningen av riksförsäkringsanstaltens förslag att utbyte mot engångsbelopp skall kunna äga rum jämväl beträffande livränteförhöjningen. Stadgande saknades emel-

lertid i förslaget för det fall att före omregleringens ikraftträdande livränta jämte ersättningstillägg delvis utbyts mot ett kapital för en gång. På grund härav föreslår försäkringsrådet ett stadgande av innebörd att den omreglerade livräntan bestämmes så, att den svarar mot den icke kapitaliserade delen av den ursprungliga livräntan jämte tillägg.

I fråga om besvärsrätten framhåller försäkringsrådet i huvudsak följande.

Formuleringen av 1 § i författningsutkastet synes innebära, att rådets befogenhet att handlägga ärenden angående omreglering av livräntor enligt fiskarförsäkringsförfattningarna skulle bero på vad som är stadgat i grundförfattningarna. Därvid må framhållas, att rådet icke har sådan befogenhet beträffande själva ersättningsrätten till livräntor enligt 1908 års kungörelse, men väl — på grund av särskilt stadgande i 14 § förordningen den 2 juni 1950 (nr 295) — beträffande ärenden rörande utgivande av tillägg å sådana livräntor.

I fråga om livräntor enligt 1918 års förordning vidtogs genom förordning den 5 maj 1939 (nr 143) sådan ändring i 11 § fiskarförsäkringsförordningen, att rådet fick befogenhet att handlägga ärenden rörande tillämpningen av sistnämnda förordning. Ändringen ägde dock icke tillämpning i fråga om beslut, vilka meddelats före den 1 juli 1939. På grund härav kan viss tvekan råda, huruvida rådet kan komma att äga befogenhet att handlägga ärenden rörande omreglering av livräntor, som tillkommit genom beslut före den 1 juli 1939. Genom stadgande i 7 § förordningen den 2 juni 1950 (nr 296) har rådet tillerkänts befogenhet att handlägga ärenden rörande tillägg å samtliga livräntor enligt 1918 års förordning.

Under åberopande av vad sålunda anförts och då det syntes försäkringsrådet motiverat att rådet tillerkändes befogenhet att handlägga samtliga ärenden rörande tillämpningen av den föreslagna förordningen, föreslås, att ett särskilt stadgande om denna befogenhet intages i författningstexten.

Från försäkringsrådets yttrande må i övrigt nämnas att rådet påpekar att utformningen av riksförsäkringsanstaltens författningsutkast möjligen syntes tyda på att anstalten utgått ifrån att ikraftträdandet av den föreslagna förordningen skulle bestämmas till den 1 januari 1956. Det borde därvid enligt rådets mening observeras, att förordningarna den 2 juni 1950 (nr 295 och 296) vore i kraft efter den 31 december 1955 i avseende å tillägg å livräntor enligt fiskarförsäkringen. För undvikande av dubbelersättning borde således ikraftträdandet icke bestämmas till sådan tidpunkt, att den föreslagna förordningen erhöle retroaktiv verkan.

Sveriges fiskares riksförbund uttalar inledningsvis.

De olika förordningarna om särskild försäkring för fiskare mot skador till följd av olycksfall ha onekligen under de gångna åren varit av stort värde. Vår uppfattning är dock att de utgående förmånerna i regel varit låga, och i vissa fall allt för låga, vilket torde kunna sättas i samband med vissa svårigheter beträffande avvägningen härav i förhållande till storleken av avgifter och statsbidrag. Å ena sidan har man nämligen haft att avpassa avgifter och förmåner efter de inom fisket rådande speciella förhål-

landena med genomsnittligt låga och därtill mycket varierande arbetsförtjänster. Även har man givetvis måst ta hänsyn till att avgifterna icke blev allt för betungande, vilket skulle kunna motverka önskemålen om största möjliga anslutning. Å andra sidan har man helt naturligt strävat efter att begränsa de statliga bidragen. Dessa förhållanden ha satt sina tydliga spår i klassindelningen, ty ännu vid 1954 års slut var den högsta försäkringsbara årsförtjänsten så låg som 2 400 kronor.

Att nämnda högsta klass ingalunda motsvarade det verkliga försäkringsbehovet bevisades enligt förbundets åsikt bl. a. av att som komplettering till den av en av fiskarorganisationerna tecknade kollektiva olycksfallsförsäkringen enligt yrkesskadeförsäkringslagen — med en årlig arbetsförtjänst av 2 000 kr. — tecknats tilläggsförsäkringar för arbetsförtjänstbellopp varierande mellan 3 000 och 12 000 kr. De lägsta arbetsförtjänsterna i dessa fall vore alltså högre än den högsta klassen i den särskilda fiskarförsäkringen. De hittillsvarande ersättningarna kunde således anses ha varit orimligt låga i förhållande till det allmänna ekonomiska läget under senare år, varför en förbättring vore synnerligen önskvärd.

Riksförsäkringsanstaltens förslag syntes förbundet vara väl genomtänkta och framför allt lätta att genomföra. Även med de föreslagna förbättringarna bleve förmånerna låga. De komme att ligga på en betydligt lägre nivå än livräntorna från den obligatoriska olycksfallsförsäkringen för anställda. Enligt förbundets uppfattning vore större förhöjningar än de föreslagna mycket önskvärda.

Förbundet, som tillstyrker riksförsäkringsanstaltens system för höjningen av ersättningarna, framhåller slutligen önskvärheten av att en motsvarande uppräknings om möjligt genomföres även beträffande livräntor vid mindre än 30 procents invaliditet.

Departementschefen

En genomgående princip i den svenska sociala olycksfallsförsäkringslagstiftningen har varit, att varje ersättningstagare fått sina förmåner från försäkringen utmätta enligt de regler, som gällde då skadan inträffade. Ersättningarna har till följd härav i allmänhet varit lägre ju längre tillbaka i tiden olycksfallet legat. I syfte att ge viss kompensation för stegrade levnadskostnader och att åstadkomma en viss utjämning av den skillnad i ersättningsnivån, som uppkommit mellan skadefall från olika tider, har utgivits olika slags tillägg av statsmedel. Fr. o. m. den 1 juli 1950 har härutinnan gällt de båda i det föregående omnämnda förordningarna den 2 juni 1950, nr 295 och 296, om s. k. ersättningstillägg av statsmedel.

Vid 1955 års riksdag beslöts i anledning av propositionerna nr 156 och 158, att systemet med ersättningstillägg skulle överges och att vissa äldre ersättningar i stället skulle på försäkringens egen bekostnad omregleras

enligt helt nya principer. Omregleringen, som innebar en i vissa fall mycket betydande uppräknig av i första hand livräntor, omfattade ersättningar på grund av *obligatorisk försäkring* för olycksfall i arbete och vissa yrkessjukdomar. Dessutom avsåg omregleringen vissa fall, då enligt särskilda författningar ersättningsplikt förelåg för staten m. fl. Däremot omfattade omregleringen — i motsats till ersättningsstilläggen enligt 1950 års båda nyssnämnda förordningar — icke ersättningar, som vid olycksfall i arbete utgår enligt 1908 års fiskarförsäkringskungörelse eller 1918 års fiskarförsäkringsförordning. Såsom tidigare framhållits avser sistnämnda båda författningar *frivillig försäkring*.

I samband med att riksdagen antog de genom nyssnämnda propositioner framlagda förslagen till omreglering, beslöt riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till en av statsmedel bekostad förbättring av sådana livräntor, som på grund av olycksfall i arbete utgår enligt 1908 och 1918 års fiskarförsäkringsförfattningar. Av det riksdagsutskott som behandlade ärendet och vars utlåtande godkändes av riksdagen — sammansatta stats- och andra lagutskottet, utlåtande nr 1 — framhölls i fråga om fiskarförsäkringen i huvudsak följande. På grund av den stora betydelse fiskerinäringen hade för landet och de särskilda förhållanden, varunder fiskarbefolkningen i allmänhet levde och utövade sin näring, hade statsmakterna velat bereda fiskarna möjlighet att mot en ringa kostnad tillförsäkra sig själva eller sina efterlevande en viss ekonomisk trygghet vid skador till följd av olycksfall i arbete. Staten hade därför ansett sig böra i avsevärd omfattning bidra till täckande av kostnaderna för de vid sådana olycksfall utgående ersättningarna. Syftet härmed torde ha varit att fiskarna och deras anhöriga vid olycksfall i arbete genom försäkringen skulle erhålla ett sådant ekonomiskt bidrag att de kunde anses tillförsäkrade fortsätta existensmöjligheter. Eftersom realvärdet av ersättningarna till följd av de stegrade levnadskostnaderna nedgått, kunde nämnda syftemål icke förverkligas, om någon kompensation icke lämnades. Statens bidrag till fiskarförsäkringen hade i verkligheten blivit lägre än vad man utgick ifrån då avgifterna för försäkringen fastställdes.

På uppdrag av Kungl. Maj:t har riksförsäkringsanstalten utrett hörande spörsmål och avgivit förslag till en av statsmedel bekostad uppräknig av vissa livräntor, som i anledning av olycksfall i arbete utgår enligt 1908 och 1918 års författningar.

Enligt min mening kan staten självfallet inte åtaga sig att i vanliga fall utgiva kompensation för värdeminskning å ersättningar på grund av frivillig försäkring. Av skäl som anförts av utskottet är det emellertid rimligt att ge fiskarförsäkringen en särställning härutinnan. Staten har redan åtagit sig att genom s. k. ersättningsstillägg utfylla vissa fiskarförsäkringslivräntor och en ytterligare förhöjning på statens bekostnad synes nu böra komma till stånd.

Beträffande den kostnadsram, inom vilken uppräknings- och ersättningsgarna bör ske, har riksförsäkringsanstalten ansett det motiverat, att statsverket påtager sig förpliktelser motsvarande ett kapitalvärde av omkring 0,45 milj. kronor. Till motivering härav har anstalten anfört, att av de kostnader under åren 1942—1954, som ansetts skola bestridas till ungefär lika delar genom försäkringsavgifter och statsbidrag, 1,83 milj. kronor täckts av försäkringsavgifter och 0,94 milj. kronor av statsbidrag. Halva summan härav $\left(\frac{1,83 + 0,94}{2}\right) = 1,385$ milj. kronor, överstiger med 0,445 milj. kronor statsbidragsbeloppet. Vid sina beräkningar har anstalten ansett sig böra från statens utgifter för dyrtids- och ersättningstillägg.

Statskontoret och försäkringsrådet har godtagit den av riksförsäkringsanstalten föreslagna kostnadsramen, medan Sveriges fiskares riksförbund ansett större ersättningsförhöjningar än de föreslagna vara önskvärda.

Om man genom en matematisk jämförelse mellan försäkringsavgifter och statsbidrag vill söka fastställa det belopp, som staten ytterligare bör tillskjuta, kan det ifrågasättas, huruvida inte jämförelsen rätteligen bör avse försäkringens hela giltighetstid i stället för att begränsas till åren 1942—1954. Vidare kan det ifrågasättas, om anledning finns att — såsom anstalten gjort — vid jämförelsen bortse från att staten för ersättningsförbättringar i form av dyrtids- och ersättningstillägg redan satsat ca 0,15 milj. kronor för tiden t. o. m. 1954 och ett par tiotusental kronor för tiden därefter. Det kapitalbelopp om 0,45 milj. kronor, som riksförsäkringsanstalten räknat fram, utgör merkostnaden för den föreslagna omregleringen, dvs. statens kostnader utöver kapitalvärdet av nu utgående ersättningstillägg. Detta kapitalvärde torde uppgå till ca 0,2 milj. kronor. Emellertid anser jag, att rent matematiska beräkningar inte bör vara avgörande för vad staten ytterligare bör satsa i förevarande hänseende. Den av anstalten föreslagna kostnadsramen synes mig i stort sett böra godtagas, och jag förordar därför att staten åtager sig ökade förpliktelser motsvarande ett kapitalvärde av bortåt 0,45 milj. kronor.

Vad härefter beträffar frågan vilka livräntor som bör uppräknas ansluter jag mig till riksförsäkringsanstaltens uppfattning att man liksom vid omregleringen av ersättningar enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag i första hand bör tillgodose livräntetagare, som är mer än andra beroende av livräntorna för sin försörjning, nämligen sådana höggradigt invaliderade personer och änkor som inte uppnått folkpensionsåldern samt barn. Liksom statskontoret och försäkringsrådet tillstyrker jag därför riksförsäkringsanstaltens förslag att uppräkningsgarna skall avse livräntorna till invalider under 67 år med en nedsättning av arbetsförmågan av minst 30 procent, till änkor under samma åldersgräns samt till barn. Sveriges fiskares riksförbunds önskemål om en motsvarande upp-

2 — Bihang till riksdagens protokoll 1956. 1 saml. Nr 62.

räkning beträffande livräntor vid mindre än 30 procents invaliditet kan jag icke biträda.

I likhet med riksförsäkringsanstalten och samtliga remissinstanser anser jag, att man i skadefall före den 1 juli 1942 bör bibehålla nuvarande tjuguprocentiga tillägg å livräntor till invalider över 67 år med minst 30 procents invaliditet, till änkor över 67 år och till föräldrar.

Beträffande frågan vilken metod som bör användas för uppräknigen är riksförsäkringsanstalten och remissinstanserna ense såtillvida, att 1954 års yrkesskadeförsäkringslags regler om kompensationsgrad bör tillämpas å en förhöjd årlig arbetsförtjänst. Denna kompensationsgrad är för här ifrågavarande invalider samt änkor förmånligare än den som gäller för fiskarförsäkringsfall, vilka inträffat före den 1 januari 1949.

I fråga om förhöjningen av den årliga arbetsförtjänsten har däremot framförts skilda meningar. Enligt riksförsäkringsanstaltens av statskontoret och Sveriges fiskares riksförbund tillstyrkta förslag bör — såvitt gäller livräntor enligt 1918 års fiskarförsäkringsförordning — arbetsförtjänsten höjas med en tredjedel i fall från åren 1949—1954, med hälften i fall från tiden den 1 juli 1942—den 31 december 1948 samt med två tredjedelar i fall från tiden före den 1 juli 1942. Försäkringsrådet däremot anser att arbetsförtjänsten i varje försäkringsklass bör höjas med samma procenttal oberoende av när olycksfallet inträffat. Enligt vad jag inhämtat skulle detta med den av riksförsäkringsanstalten föreslagna kostnadsramen innebära, att samtliga arbetsförtjänstbelopp höjdes med 40 procent.

Hur de, som tecknat försäkring enligt 1918 års förordning, fördelat sig på olika försäkringsklasser framgår av följande uppställning.¹

Såsom framgår av denna uppställning och det siffermaterial, som redovisats i propositionen nr 156 till 1955 års riksdag, har ersättningsnivån inom fiskarförsäkringen ej varierat på samma sätt som inom den obligatoriska olycksfallsförsäkringen. Förutsättningar torde därför inte föreligga för att vid omreglering av fiskarförsäkringslivräntorna gradera höjningarna på samma sätt som skett i fråga om livräntorna enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag, dvs. genom en höjning av de individuella arbetsförtjänsterna i relation till förändringarna årsvis av medelarbetsförtjänsten för dem som blivit invalider genom olycksfall i arbete. En gradering i förhållande till medeltalen årsvis av de arbetsförtjänster, som inom fiskarförsäkringen lagts till grund för livräntornas beräkning, bör inte heller komma i fråga, enär antalet skadefall varje år inte varit större än att nämnda medeltal påverkas av tillfälligheter.

Den av försäkringsrådet föreslagna metoden är visserligen enkel men leder till resultat, som enligt min mening inte kan anses tillfredsställande.

¹ Se s. 19.

År	Antal försäkrade vid varje års slut för en arbetsförtjänst av kr.						
	600 Klass 1	900 Klass 2	1 200 Klass 3	1 500 Klass 4	1 800 Klass 5	2 100 Klass 6	2 400 Klass 7
1918	47	99	1 155				
1919	158	225	2 562				
1920	127	178	2 401				
1921	110	153	2 250				
1922	95	144	2 583				
1923	91	146	3 227				
1924	84	137	3 741				
1925	78	130	4 119				
1926	54	108	4 344				
1927	49	102	4 571				
1928	49	100	4 946				
1929	58	95	5 765				
1930	118	137	6 278				
1931	165	126	6 839				
1932	118	113	7 174				
1933	125	105	7 203				
1934	105	94	7 272				
1935	98	105	7 500				
1936	91	96	7 772				
1937	103	87	7 894				
1938	100	90	7 935				
1939	87	91	7 851				
1940	83	81	7 497				
1941	76	78	7 981				
1942	79	80	7 226	63	740	64	1 298
1943	99	100	6 852	207	1 474	111	1 891
1944	93	92	6 526	228	1 906	122	2 078
1945	78	85	6 139	239	2 259	155	2 344
1946	90	81	5 724	252	2 519	165	2 531
1947	91	71	5 331	251	2 664	185	2 669
1948	82	63	5 102	243	2 797	203	2 813
1949	79	61	4 778	271	3 135	242	3 187
1950	73	60	4 500	267	3 150	220	3 189
1951	69	59	4 241	253	3 069	225	3 245
1952	60	56	3 992	235	2 982	227	3 448
1953	60	53	3 787	232	2 942	249	3 585
1954	65	53	3 602	211	2 815	234	3 576

Man kan — för att ta ett exempel — inte bortse från den skillnad som föreligger mellan en försäkring, som på 1920-talet tecknats i klass 3 (1 200 kronor), och en under 1950-talet tecknad försäkring i samma klass. I förra fallet har fiskaren berett sig högsta medgivna försäkringsskydd; och en arbetsinkomst av 1 200 kronor var på 1920-talet relativt vanlig bland dem som omfattades av olycksfallsförsäkringslagen. I senare fallet har fiskaren däremot försäkrat sig för ett belopp, som låg betydligt under det högsta medgivna och långt under inkomsterna på 1950-talet för fullt arbetsföra och yrkesverksamma arbetstagare. Skälen för att uppräknat den årliga arbetsförtjänsten är därför betydligt starkare i fallet från 1920-talet än i fallet från 1950-talet. Om försäkringsrådets förslag godtoges, skulle följden bli, att fiskarlivränta för olycksfall under åren 1952—1954 skulle höjas med 40 procent. Som jämförelse kan nämnas, att 1955 års omreglering

medför att livräntorna enligt olycksfallsförsäkringslagen i skadefall från samma år höjes med endast 10 procent. En så stor skillnad i uppräknigen för de båda kategorierna synes inte motiverad.

En metod som — i likhet med den av riksförsäkringsanstalten föreslagna — graderar livränteförbättringarna med hänsyn till penningvärdeutvecklingen anser jag lämpligast. En långt gående schematisering bör därvid ske. I riksförsäkringsanstaltens förslag har livräntetagarna indelats i tre grupper beroende på tidpunkten för olycksfallets inträffande. Gränserna mellan de olika grupperna har härvid satts vid halvårsskiftet 1942, då försäkringen utökades med 4 klasser, och vid årsskiftet 1948/49, då en förbättrad kompensationsgrad infördes i vissa fall. De förskjutningar i försäkringsstockens sammansättning, som nyssnämnda uppställning visar, motiverar inte några andra gränser än de sålunda föreslagna. Å andra sidan är förskjutningarna vid dessa gränser så obetydliga, att det inte är rimligt med några större skillnader i fråga om uppräknigen av arbetsförtjänsterna för fall omedelbart före och efter en gräns. Vad nyss anförts angående den höjning, som 1955 års omreglering av livräntor enligt olycksfallsförsäkringslagen för skadefall från åren 1952—1954 innebär, talar för en viss begränsning av den av riksförsäkringsanstalten nu föreslagna uppräknigen av arbetsförtjänsten i fiskarförsäkringsfallen inom gruppen 1949—1954.

På grund av vad sålunda anförts föreslår jag att arbetsförtjänsten höjes med en fjärdedel i fall från åren 1949—1954, med hälften i fall från tiden den 1 juli 1942—den 31 december 1948 samt med tre fjärdedelar i fall från tiden före den 1 juli 1942. Arbetsförtjänsten bör dock i mellangruppen inte i något fall få uppräknas till högre belopp än i klass 7 i fallen från 1949—1954 eller 3 000 kronor.

Med hänsyn till att det av mig förordade systemet innebär en långt gående schematisering torde anledning saknas att — såsom statskontoret föreslagit — begränsa uppräknigen i klasserna 6 och 7. Den nyss föreslagna maximeringen till 3 000 kronor får f. ö. i viss utsträckning en liknande effekt som den av statskontoret önskade.

Följande tabell innehåller några exempel på resultatet av den av mig förordade omregleringen i fall då livräntetagaren är under 67 år¹.

Beträffande livräntor enligt 1908 års fiskarförsäkringskungörelse biträder jag riksförsäkringsanstaltens förslag att livränta skall utgå efter samma regler som livränta enligt försäkringsklass 2 i 1918 års förordning, såvitt avser olycksfall under tiden före den 1 juli 1942.

I fråga om kostnaderna för omregleringen innebär mitt förslag inte någon mera betydande ändring i förhållande till riksförsäkringsanstaltens. Kapitalvärdet av de av mig förordade förbättringarna torde nämligen kunna uppskattas till ca 0,41 milj. kronor och första årets merutgifter till ca 41 000 kronor.

¹ Se s. 21.

Kategori av fall	Försäkringsklass 3 (1 200 kr.)			Försäkringsklass 7 (2 400 kr.)		
	Urspr. livr.	Urspr. livr. + ers. till.	Förslaget	Urspr. livr.	Urspr. livr. + ers. till.	Förslaget
100 % inv.						
olf. före 1/7 42	800	1 480	1 925	—	—	—
» 1/7 42—48 . . .	800	1 280	1 650	1 600	2 200	2 750
» 49—50 . . .	1 100	1 375	1 375	2 200	2 200	2 750
» 51—54 . . .	1 100	1 100	1 375	2 200	2 200	2 750
60 % inv.						
olf. före 1/7 42	480	792	1 085	—	—	—
» 1/7 42—48 . . .	480	672	930	960	1 240	1 550
» 49—50 . . .	620	744	775	1 240	1 240	1 550
» 51—54 . . .	620	620	775	1 240	1 240	1 550
30 % inv.						
olf. före 1/7 42	240	324	455	—	—	—
» 1/7 42—48 . . .	240	288	390	480	520	650
» 49—54 . . .	260	260	325	520	520	650
änkelivr.						
olf. före 1/7 42	300	450	700	—	—	—
» 1/7 42—48 . . .	300	390	600	600	780	1 000
» 49—54 . . .	400	400	500	800	800	1 000
barnlivr.						
olf. före 1/7 42	200	240	350	—	—	—
» 1/7 42—48 . . .	200	200	300	400	400	500
» 49—54 . . .	200	200	250	400	400	500

På grundval av de principer jag i det föregående förordat har inom socialdepartementet utarbetats bilagda förslag till *förordning angående omreglering av vissa ersättningar på grund av statsunderstödd olycksfallsförsäkring för fiskare*. Beträffande detta förslag torde endast följande behöva ytterligare nämnas.

I 1 § fastslås att bestämmelserna i 1908 års kungörelse och 1918 års förordning allttjämt skall tillämpas i den mån annorlunda inte stadgas i förevarande omregleringsförordning.

De av mig föreslagna huvudreglerna angående omregleringen har intagits i författningsförslagets 2—4 §§, medan i 5 § upptagits bestämmelser, som innebär att det i vissa äldre fall hittills utgående tjuguprocentiga tillägget behålles.

Försäkringsrådet har föreslagit att i förordningen skall intagas ett stadgande för det fall att före omregleringens ikraftträdande livränta jämte ersättningstillägg delvis utbyts mot ett kapital för en gång. Enligt vad jag inhämtat från riksförsäkringsanstalten finnes emellertid inga sådana löpande livräntefall, som gör det aktuellt att i förordningen införa ett stadgande av angivet innehåll.

Vidare har försäkringsrådet påtalat att riksförsäkringsanstaltens förslag saknar bestämmelse, som reglerar det fall, att någon drabbats av två eller flera skador, som var för sig medför rätt till livränta. Från riksförsäkringsanstalten har jag inhämtat, att å invalidlivränta från fiskarförsäkringen för närvarande icke i något fall utgår ersättningstillägg med tillämpning av bestämmelserna om hänsynstagande till livräntor enligt andra författningar. Specialregler för dylika fall är därför icke påkallade. Enligt vad jag vidare inhämtat uppbär för närvarande två invalider under 67 år fiskarförsäkringslivräntor för vardera två olycksfall. I det ena fallet utgår livräntorna efter en nedsättning av arbetsförmågan med respektive 20 och $66\frac{2}{3}$ procent och i det andra efter respektive 10 och 20 procent. Ett fullt rimligt resultat torde uppnås om livräntan efter $66\frac{2}{3}$ procent omregleras i enlighet med vad som föreslagits i det föregående och nuvarande ersättningstillägg fortsättningsvis utges på de tre övriga livräntorna. För att detta skall bli möjligt har övergångsbestämmelserna utformats på samma sätt som motsvarande bestämmelser i 1955 års omregleringsförfattningar. Den sålunda valda formuleringen är motiverad även med tanke på eventuella fall, då den skadade försämras.

Den för skadefall efter utgången av år 1948 gällande maximeringsregeln för sammanlagda årsbeloppet av livräntor till flera efterlevande — $\frac{5}{6}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst — bör såsom försäkringsrådet föreslagit gälla även de äldre fallen. Ett stadgande härom har intagits i 6 §.

Till livräntetagare bör vid förnyat sjukdomstillstånd utgå förutom sjukpenning — som ju ej omfattas av förevarande omreglering — jämväl det belopp, som motsvarar skillnaden mellan den omreglerade livräntan och grundlivräntan. Av riksförsäkringsanstalten föreslaget stadgande härom har intagits i 7 §.

I likhet med remissinstanserna tillstyrker jag riksförsäkringsanstaltens förslag att yrkesskadeförsäkringslagens regler om proteser och om vårdbidrag till hjälplösa invalider skall tillämpas å fiskarförsäkringsfall. Likaså godtager jag förslaget om att de livräntetillägg av statsmedel, som utgår i krigsskadefall enligt den i det föregående nämnda kungörelsen den 30 april 1942, inte skall beröras av omregleringen. Stadganden härom har intagits i 8 och 9 §§.

Försäkringsrådet synes böra tillerkännas befogenhet att såsom besvärinstans handlägga samtliga ärenden rörande tillämpningen av förordningen. Bestämmelser härom har intagits i 11 §.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1956.

Vad slutligen beträffar *anslagsfrågan* så har riksförsäkringsanstalten (skr. 30/8 1955) beräknat kostnaderna under budgetåret 1956/57 för tillägg enligt 1950 års förordningar å fiskarlivräntor till 22 000 kronor. Såsom nämnts har anstalten uppskattat kostnadsökningen på grund av

den av anstalten föreslagna omräkningen av fiskarlivräntorna till 45 000 kronor. I årets statsverksproposition (femte huvudtiteln, punkt 102) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1956/57 till Bidrag till fiskares försäkring beräkna ett förslagsanslag av (22 000 + 45 000) 67 000 kronor. Vid den av mig föreslagna omregleringen torde anslaget kunna beräknas till (22 000 + 41 000) 63 000 kronor.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga förenämnda inom socialdepartementet upprättade förslag till förordning angående omreglering av vissa ersättningar på grund av statsunderstödd olycksfallsförsäkring för fiskare,

dels ock för budgetåret 1956/57 under femte huvudtiteln till *Bidrag till fiskares försäkring* anvisa ett förslagsanslag av 63 000 kronor.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Karin Wickström